

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ ТА РОЛЬ УЧЕНОГО В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Тищенко Костянтин

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
студент

Науковий керівник: Гриценко Андрій Петрович

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри історії, правознавства
та методики навчання ГНПУ ім. О. Довженка

Учений в галузі освіти відіграє ключову роль у визначенні філософії освіти та її реалізації в практиці. Його завдання включає:

- Вивчення і впровадження новітніх освітніх технологій.
- Участь у розробці навчальних програм та методик.
- Проведення досліджень для вдосконалення навчального процесу.
- Підтримка студентів у їхньому навчанні та особистісному розвитку.
- Вплив на формування поглядів студентів та стимулювання їхнього інтелектуального - зростання.

Основні функції філософії сучасної освіти:

- Створення можливостей вибору філософських ідей чи певної філософської системи як загально методологічної основи для вирішення певних важливих проблем педагогічної діяльності і цілісного процесу реформування сучасної освіти.

- Дидактична технологізація вибраних для розв'язання педагогічних проблем філософських ідей з метою впровадження їх у педагогічну практику і перевірки їхньої істинності або розробки відповідних їм теоретичних та практичних педагогічних механізмів упровадження у процесі формування особистості.

- Виявлення загальних закономірностей зворотної дії освіти на філософію.
- Виконання ролі загально методологічної основи систематизації всіх функцій та елементів педагогічної діяльності як у теорії педагогіки, так і в будь-яких видах педагогічної діяльності.

Проблеми сучасної філософії освіти:

- Виховання підростаючих поколінь на ідеях ноосферної цивілізації, що забезпечувало б гармонійну взаємодію людини з природою та іншими людьми і, на думку багатьох учених, могло б вивести людство з його кризового стану.

- Утвердження у світоглядних началах підростаючих поколінь розуміння необхідності поєднання з метою розв'язання глобальних проблем людства сцієнтично-технократичного і гуманістичного або антисцієнтичного напрямів, оскільки кожний із них є виявом певної крайності. Перший із них пов'язаний із твердженнями, що успіхи науково-технічної революції дозволять вирішити всі найважливіші проблеми людства. Другий, вважаючи причиною загострення глобальних проблем панування у свідомості людей сцієнтично-технократичних цінностей, вбачає вихід із глухого кута в підпорядкуванні розвитку техніки та економіки таким загальнолюдським духовним цінностям, як: добро, любов, гармонія, краса.

- Відображенням в освіті однієї з глобальних проблем сучасного суспільства - інформаційної кризи (кількість існуючої інформації, важливої для вирішення будь-якої проблеми, настільки велика, що її майже неможливо відшукати в "океані інформації",

а це, на думку багатьох учених, призвело до розпаду наших знань на сукупність елементів, які погано пов'язані один з одним)

-Невирішеною залишається проблема відчуження освіти від індивідуальних інтересів багатьох людей та їхніх безпосередніх переживань, що є відображенням складного суперечливого відношення індивід-суспільство і породжує головну суперечність педагогічного процесу - суперечність між власно-особистісним "хочу" учня і загальносуспільним "треба".

В сучасному світі на філософію покладається надзвичайно велика місія: вона має, насамперед, допомагати розвивати критичне мислення, має навчити людину самостійно міркувати, розвинути в людини навіть і футурологічні здібності, тобто навчити давати певний прогноз подіям з майбутнього, але, мабуть, найбільша місія філософії – це виховати людину, з міцною життєвою активною позицією.

Саме філософія має йти в ногу з часу і давати правильні орієнтири сучасній молоді. Адже саме філософія розглядає людину цілісно, а не просто як фізичне тіло. Філософія розглядає людину як складну, невідому, загадкову, недосліджену систему. Адже людина це і думка, і мислення, і дух, і душа, і розум, і емоції, інтуїція та інтелект і багато інших різноманітних аспектів.

Освіта повинна носити гуманний характер, повинна виховувати та формувати у людині людяність. Вона має сформувати у людини цілу низку духовних цінностей таких як, наприклад, істина та любов, спокій душі та врівноваженість, розсудливість та поміркованість, мудрість та емпатію тощо.

Історико-філософське виховання - це підхід до виховання який передбачає вивчення історії та філософії як особливе знання для формування світогляду. Основна ідея історико-філософського виховання полягає в тому, що знання минулого та аналіз його філософського змісту дозволяють глибше розуміти сучасність та створювати критичне мислення у вивчення.

У контексті філософського виховання здобувачі освіти вивчають історичні факти та події, аналізують їх причини та наслідки, а також вивчають філософські теорії та спостереження, які враховують різні соціальні, приватні та культурні явища. Історико-філософське виховання допомагає здобувачам освіти стати активними та мислячими громадянами, аналізувати та оцінювати різні ідеї та уявлення, а також будувати світогляд та ставлення до них.

Цінності є одним із основних орієнтирів у результатах освітньої діяльності, закріплених у Концепції Нової української школи. Цінності визначені як результат освіти та виховання, розглядаються як основа для майбутнього життя здобувачів освіти. У свою чергу цінності виступають орієнтиром у подальшому розвитку особистості, її становленні, формуванні життєвої позиції та взаємодії із соціумом.

Система цінностей, з педагогічної точки зору, формується у процесі навчальної діяльності. Під час вивчення історії здобувач освіти вибудовує своє ставлення до певних подій та явищ, їхніх наслідків для людства, окремої спільноти чи народу, усвідомлюючи себе як частину соціуму.

Необхідною умовою для формування ціннісних орієнтирів і принципів української школи є розуміння того, що вони мають бути спільними та важливими для всіх учасників освітнього процесу. Їх мають поділяти здобувачі освіти, педагоги, батьки, бо процес формування цінностей є безперервним і постійним, а орієнтація на ціннісний підхід має бути невід'ємною частиною життєвого досвіду особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шкіль Л. Філософія як спосіб виховання та навчання. *«Глухівські історико-філософські читання пам'яті Валерія Белашова, Мечислава Заремського, Віктора Заїки та Юрія Коваленка»*: збірник наукових праць. Глухів: Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка, 2023. Вип. 1. С. 121-123.
2. Філософські основи сучасної освіти. URL: <https://cutt.ly/nw7z2rjB> (дата звернення: 22.03.2024).
3. Федоров І. Історико-філософське виховання як метод формування сучасного патріота. *«Глухівські історико-філософські читання пам'яті Валерія Белашова, Мечислава Заремського, Віктора Заїки та Юрія Коваленка»*: збірник наукових праць. Глухів: Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка, 2023. Вип. 1. С. 123-125.